

**ÚŘAD PRO OCHRANU
HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE**

**ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA VERSUS
ZÁKON O OCHRANĚ HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE**

Ing. Vladimír Stankov, CSc.

(listopad 2005)

Úřad pro ochranu
hospodářské soutěže
Joštova 8, 601 56 Brno

Tiskový a personální odbor
tel.: 542 161 288
fax: 542 210 023
e-mail: posta@compet.cz
<http://www.compet.cz>

ODBYTOVÁ DRUŽSTVA

Jak se vyhnout možnému porušení zákona o ochraně hospodářské soutěže

Politika ochrany hospodářské soutěže a společná zemědělská politika hrají prominentní úlohu v celkové tvorbě politiky Evropské komise. Ačkoli obě politiky mají základ ve Smlouvě o založení Evropského společenství (ES), jsou často nesprávně vnímány jako politiky, které si navzájem odporují. Například rozhodnutí Soudního dvora z 9.9.2003 ve věci družstva farmářů - výrobců mléka **Milk Marque** (C-137/00) potvrzuje aplikaci soutěžních pravidel na výrobu a obchod se zemědělskými výrobky, když uvádí, že „společné organizace trhů se zemědělskými výrobky nejsou oblastí, kde by soutěžní pravidla neměla platit“. Soudní dvůr zároveň zdůraznil, že **zachování účinné soutěže na trhu zemědělských výrobků je jedním z cílů společné zemědělské politiky a společné organizace relevantních trhů**. Článek 36 Smlouvy o založení ES dává Radě ES pravomoc určit, do jaké míry jsou soutěžní pravidla aplikovatelná na oblast zemědělství, nicméně jako princip stanoví, že pro tento sektor se obecně soutěžní pravidla použijí. Dalším významným závěrem Soudního dvora, vyplývajícím z výše uvedeného rozhodnutí je, že národní úřady mají v zásadě pravomoc aplikovat národní

soutěžní právo na družstvo výrobců mléka **zaujímající silné postavení na trhu**. Význam rozhodnutí je třeba rovněž spatřovat i v konstatování, že komunitární soutěžní právo platí paralelně se soutěžním právem národním ve vztahu k omezujícím praktikám.

Na jedné straně nikdo nemůže zpochybnit zvláštní postavení zemědělských trhů. Jednotná zemědělská politika v sobě zahrnuje veškerá omezení, jako je podpora životního prostředí, regionální soudržnost nebo rozvoj

venkova, která však nejsou nezbytně specifická pouze pro zemědělství. Dále v zemědělství probíhají zásadní změny v důsledku globalizace a technologické inovace. Na straně druhé nikdo nemůže zpochybnit ani to, že zemědělství je ekonomickou aktivitou. Pro účely aplikace pravidel na ochranu hospodářské soutěže definice pojmu podnik, která je používána ve Smlouvě o založení ES, zahrnuje všechny subjekty, které vykonávají ekonomickou aktivitu bez ohledu na to, zda se jedná o právnické či fyzické osoby. Soudní dvůr nebo EK již dříve judikovala, že každá aktivita spočívající v nabízení výrobků či služeb na daném trhu je ekonomickou aktivitou (*body 104-106 Rozhodnutí EK z 2.4.2003 - French beef, Case COMP/C.38.279/F3; rozhodnutí EK IV/26.949-AOIF/Beyrard; Rozhodnutí Soudu prvního stupně v případě T-513/93 Consiglio Nazionale degli Spedicioneri Doganali vs. Commission*). V tomto smyslu je zemědělství určitě ekonomickou aktivitou. Z tohoto důvodu není pochybnosti, že zemědělští prvovýrobci jsou podniky, na které, obdobně jako na každé jiné podniky, lze aplikovat soutěžní pravidla, stejně jakou i na jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování. V této souvislosti je třeba uvést, že v zákoně o ochraně hospodářské soutěže č. 143/2001 Sb, v posledním znění, se místo pojmu podnik používá výraz soutěžitel, aniž by se tím měnila podstata toho, co bylo již výše uvedeno.

Zemědělství v soutěžním právu ES

V roce 1962 Rada ES přijala Nařízení č. 26 (bloková výjimka o zemědělském sektoru), které se vztahuje k aplikaci soutěžních pravidel pro výrobu a obchod v zemědělství. V preambuli tohoto Nařízení, kde je zdůvodňováno jeho přijetí je uvedeno:

*... vzhledem k tomu, že **pravidla hospodářské soutěže vztahující se na dohody, rozhodnutí a jednání uvedená v článku 85 (nyní čl. 81) Smlouvy a na zneužívání dominantního postavení se musí vztahovat na produkci zemědělských produktů a obchod s nimi, pokud jejich fungování nebrání fungování národních organizací zemědělských trhů nebo neohrožuje dosahování cílů společné zemědělské politiky;***
*vzhledem k tomu, že zvláštní pozornost je oprávněná v případě organizací zemědělců, které se zabývají zejména společnou produkcí nebo obchodem se zemědělskými produkty nebo využíváním společných zařízení, **pokud tato společná činnost nebrání soutěži nebo neohrožuje dosahování cílů uvedených v článku 39 (nyní 33) Smlouvy; ...***

Podstata samotného Nařízení je uvedena v čl. 1 a 2

Článek 1

Od vstupu tohoto nařízení v platnost se články 85 až 90 (nyní 81 až 86) Smlouvy a ustanovení přijatá k jejich provádění s výhradou článku 2 vztahují na všechny dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v čl. 85 (nyní 81) odst. 1 a článku 86 (nyní 82) Smlouvy, které se vztahují na produkci produktů uvedených v příloze II Smlouvy nebo na obchod s nimi.

Článek 2

1. Čl. 85 (nyní 81 (1)) odst. 1 smlouvy se nevztahuje na dohody, rozhodnutí a jednání uvedené v předchozím článku, které tvoří nedílnou část vnitrostátní organizace trhu nebo jsou nezbytné pro dosažení cílů stanovených v článku 39 (nyní 33) Smlouvy. **Zejména se nevztahuje na dohody, rozhodnutí a jednání zemědělců, zemědělských sdružení a svazů těchto sdružení náležejících jednomu členskému státu, které se zabývají produkcí nebo prodejem zemědělských produktů nebo využíváním společných zařízení ke skladování, opracování nebo zpracování zemědělských produktů, a v rámci kterých neexistuje povinnost účtovat stejné ceny, pokud Komise neshledá, že je tímto bráněno soutěži a že jsou ohroženy cíle uvedené v článku 39 (nyní 33) Smlouvy.**

2. Po konzultaci členských států a slyšení dotyčných podniků nebo sdružení podniků a fyzických nebo právnických osob, které považuje za vhodné, **má Komise výlučnou pravomoc** podléhající přezkoumání Soudního dvora **stanovit rozhodnutím, které bude zveřejněno, které dohody, rozhodnutí a jednání splňují podmínky uvedené v odstavci 1.**

V podstatě je toto Nařízení založeno na principu, že čl. 81 (dohody, rozhodnutí a jednání) narušující hospodářskou soutěž a čl. 82 (zneužívání dominantního postavení) lze aplikovat na sektor zemědělství, pokud nejsou ohroženy cíle společné zemědělské politiky ve smyslu čl. 33 Smlouvy. Tyto cíle zahrnují i „zajištění odpovídající úrovně zemědělského obyvatelstva a stabilizace trhu. **Možnosti uvedené výjimky jsou však**

limitovány. Např. je zcela **nepostačující**, pokud některé jednání je zdůvodňováno pouze tím, že **existuje přímá souvislost mezi např. uzavřenou dohodou a společnými cíli** společné zemědělské politiky. Ve výjimce uvedené v citovaném článku 2 Nařízení č. 26/62 je výslovně uvedeno, že dohody, rozhodnutí a jednání musí být **nezbytné** pro dosažení cílů společné zemědělské politiky. Dále výjimka by se nevztahovala na určitou dohodu, pokud **nebude existovat jiný, méně soutěž omezující způsob** k dosažení stejného cíle.

Je rovněž nutné uvést, že cíle jednotné zemědělské politiky jsou obecně velmi dobře zajištěny **samotným zřízením společné organizace zemědělských trhů** (zejména regulací cen, subvencování výroby a odbytu, společné mechanismy pro stabilizaci dovozu a vývozu apod.). **Z tohoto důvodu by bylo velmi nepravděpodobné, že by jednání, která jsou v rozporu s článkem 81 mohly být vyžadována k dosažení cílů společné zemědělské politiky.** Proto jsou případy posuzovány individuálně (Case by case). **V podstatě však platí, že čím více určité konkrétní jednání narušuje principy ochrany hospodářské soutěže, tím obtížněji lze očekávat možnosti použití výjimky.** Např. EK posoudila ve svém rozhodnutí ve věci French beef z 2.4.2003 (COMP/C.38.279/F3) **jednání mezi šesti francouzskými asociacemi** (např. asociace zastřešující velkoobchod s masem a mající 400 členů, nebo se jednalo o sdružení 300 družstev chovatelů prasat, hovězího dobytka, včetně 30 zpracovatelů masa, dále asociace zastřešující regionální odbytová družstva nebo mladých zemědělců do 35 let apod.) **jako dohodu o fixaci cen masa a zastavení dovozu masa do Francie z jiných členských zemí EU.** Toto porušení článku 81 - 1 bylo zakázáno a účastníkům dohody byly uloženy vysoké pokuty až do výše 11 milionů EUR. **EK shledala uvedenou dohodu jako jednání, které není nezbytně nutné k dosažení cílů společné zemědělské politiky, a to i v kontextu tehdy existující krize trhu s masem způsobenou nemocí šílených krav.**

Nařízení 26/62 poskytuje ochranu zejména skupinám výrobců, zajišťujících **společný odbyt** příslušné zemědělské komodity. V podstatě jde o obchodní společnosti, jejich asociace nebo sdružení těchto asociací. Tato skutečnost však neznamená, že výjimka je poskytována **bezvýhradně.** Např. **na dohodu uzavřenou mezi národním odbytovým družstvem výrobců masa a sdružením zpracovatelů masa nemůže být aplikována výjimka dle Nařízení 26/62.** Taková dohoda by byla porušením článku 81 (1) a byla by zakázána. Stejný přístup byl aplikován i v již citovaném rozhodnutí EK „French beef“, kde mezi účastníky dohody byli jak chovatelé domácích hospodářských zvířat, tak i zpracovatelé masa.

Pro účely tohoto materiálu je důležité rovněž uvést, že Nařízení č. 26/62 se **nevztahuje na případy zneužití dominantního postavení v zemědělském sektoru.** Podle statistických informací existují v některých zemích EU

národní odbytová družstva s tržním podílem mezi 64 - 90 %, což nasvědčuje, že taková odbytová družstva by mohla mít dominantní postavení. A pokud taková národní odbytová družstva budou např. doporučovat prodejní ceny nebo stanovovat maximální ceny svým členům, vznikají možná rizika pro soutěž, a to především ta, že maximální či doporučená cena pro další prodej povede k vytvoření více či méně jednotné cenové hladiny i u dalších prodejců, nečlenů národního odbytového družstva, kteří je budou považovat za záchytný bod (body 226 a 227 - Oznámení Komise, Pravidla pro vertikální omezení - Dokument 2000/C/291/01). Jinými slovy, pokud se forma sdružování na národní

úrovni stane velmi silnou a tržní síla bude de facto patřit jednomu sdružení, pak nelze vyloučit zneužití dominantní postavení tohoto národního odbytového družstva a jeho následný postih.

České soutěžní právo a zemědělství

Principy blokové výjimky týkající se zemědělského sektoru, dané Nařízením 26/62 jsou **analogicky použity při interpretaci § 1 odst. 8 a § 6 odst. 1 písm. c)** zákona o ochraně hospodářské soutěže č. 143/2001 Sb., v posledním znění (dále jen „zákon“). Určitou analogii lze rovněž nalézt i v § 3 odst. 4 zákona, kde zákaz dohod mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání ve vzájemné shodě dle § 3 (1) se nevztahuje na dohody, které mj. neuloží soutěžitelům omezení, která nejsou nezbytná k dosažení cílů podle písm. a) a neumožní soutěžitelům vyloučit hospodářskou soutěž na **podstatné části trhu zboží** (např. jako u citovaného případného dominantního postavení národního odbytového družstva).

V rozhodnutí Soudního dvora ze 12. 12. 1995 (případ „Campina“, spojené případy C-319/93, C-40/94 a C-224/94 (61993J0319)) bylo v předběžné otázce od dvou regionálních soudů v Holandsku posouzena stížnost na mlékárenské odbytové družstvo Campina, spočívající mj. i v tom, že **člen družstva, který chce z odbytového družstva vystoupit, musí zaplatit výstupní poplatek, tzv. „resignation fee“, rovnající se 10% průměrného příjmu člena družstva za prodej mléka v jednom roce.** EK shledala, že vyžadování výstupního poplatku od člena odbytového družstva **brání svobodnému rozhodování členů a vytváří bariéru pro samostatný vstup takových členů na trh s mlékem.** V důsledku toho Campina odstranila předmětné omezení pro vystoupení z odbytového družstva, pokud byl takový záměr oznámen družstvu s delším časovým předstihem. Pokud by však člen chtěl vystoupit z družstva po oznámení v době kratší tří měsíců, stejně by měl platit 4% výstupní poplatek. Přestože EK i v tomto případě považovala klauzuli o výstupních poplatcích za omezující soutěž, nakonec s přihlédnutím ke struktuře trhu a nižšímu tržnímu postavení odbytového družstva Campina na něm, rozhodla o možném využití blokové výjimky 26/62 (XXIst Report on Competition Policy, str.68).

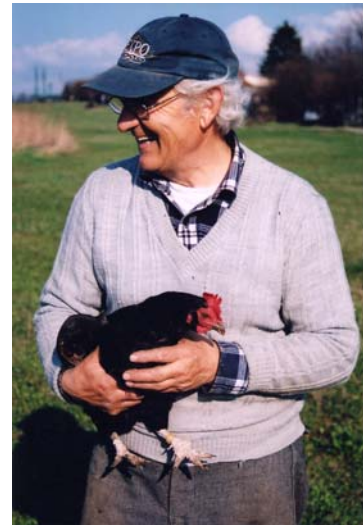
Rovněž v rozhodnutí Soudního dvora H. G. Oude Luttikhuis and others vs Verenigde Cooperative Melkindustrie Coberco, případ C-399/93 („Coberco“), kde byla posuzována obdobná situace (exklusivní dodávky člena družstva družstvu a vysoký výstupní poplatek), bylo shledáno, že taková situace může vést k **rigiditě trhu**, na kterém by působil, omezený počet soutěžitelů s vysokou tržní silou, čímž by se ztěžoval vstup jiných soutěžitelů na trh (bod 16 rozhodnutí). Oba případy ukazují, že

pro aplikaci blokové výjimky na dohody musí být - jak již bylo výše uvedeno - splněny kumulativně tři podmínky: první - aby se jednalo o odbytové družstvo patřící jednomu členskému státu, druhá - aby se dohoda netýkala cen, ale společného využívání společných zařízení ke skladování, opracování nebo zpracování zemědělských produktů a třetí podmínka - aby nebylo bráněno soutěži a tím nedocházelo k ohrožení cíle uvedeného v článku 33 Smlouvy. **Je zřejmé, že pokud by stanovy družstva zahrnovaly i klauzule o placení vysokých výstupních poplatků, docházelo by ke ztěžování záměru vystupujícího člena, například samostatného**

podnikání na trhu s předmětnou zemědělskou komoditou. Pokud by se taková soutěžní bariéra odstranila, člen družstva by snadno vystoupil a mohl by družstvu konkurovat. Dále by měl možnost zvýšit své příjmy, což je v souladu s cílem společné zemědělské politiky.

V materiálu „Managing Cooperative Antitrust Risk“, zpracovaném US Department of Agriculture, který je určený ředitelům, managerům nebo právním poradcům odbytových družstev, kteří mají omezené znalosti soutěžních pravidel, a mohli by se neúmyslně dostat do rozporu se zákonem na ochranu hospodářské soutěže (Cooperative Information Report, No. 38, May 1989) je kromě již uvedených možných kolizí se zákonem poukázáno i na jiné případné praktiky narušující soutěž. Opět to souvisí se získáním podstatného tržního podílu ze strany národního odbytového družstva (případ Alexander vs NFO, 687-F,29 at 1182), které se může projevit i v **úmyslné selekci odběratelů** (James Barda, Cooperative Information Report No. 30, Section 10.03.05 (1982)) nebo **nucení odběratelů, aby odebírali výrobky pouze od velkého odbytového družstva**. Jiným přestupkem by bylo **bezdůvodné odmítnutí žádosti o členství v družstvu**, nikoliv však v případě, že uchazeč nespĺňuje kvalifikační kritéria pro členství v družstvu. Dalším rizikem pro případné porušení zákona může být **predátorské chování jako součást konspirativního jednání s jinými odbytovými družstvy či společnostmi jež nepůsobí v družstvu, například tajné poskytování věrnostních rabatů podnikatelům** (Beryjans Farm Diary vs Sanitary Milk Producers, 241 Esupp. 476 (E.D. Mo. 1965), nebo **použití nátlaku ze strany odbytového družstva na nečleny družstva, aby neprodávali za ceny nižší než jsou ceny odbytového družstva** (Gulf Coast Shrimpers and Oyster Ass'n vs United States 236 F. 2d 658) či nátlak na nečleny družstva (starší případy), aby prodávali své výrobky přes družstvo (Steers vs United States, 192 F. 1 (6th. Cir.)). V citovaném materiálu „Managing Cooperative Antitrust Risk“ se rovněž poukazuje na to, že každý člen družstva má jeden hlas na valné hromadě.

Úprava odbytových družstev v právu ČR

Nařízení vlády ze dne 1. prosince 2004 (Sbírka zákonů č. 655/2004) o stanovení podmínek pro zařazení skupin výrobců, zajišťujících společných odbyt vybraných zemědělských komodit, do programu zakládání skupin výrobců a o stanovení podmínek pro poskytování dotace k podpoře jejich činnosti, upravuje v návaznosti na přímo použitelné **předpisy ES** (Nařízení Rady ES č. 1285/1999 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (EZOZF) a o změně a zrušení některých nařízení ve znění smlouvy o přistoupení a Nařízení Komise ES č. 817/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení Rady ES č. 1257/1999) podmínky pro zařazení skupiny výrobců, zajišťujících společný odbyt zemědělské komodity (dále jen „skupina výrobců“) do programu zakládání skupin výrobců (dále jen „program“) a podmínky pro poskytování dotací skupině výrobců k podpoře jejich činnosti (dále jen „dotace“). V §2 uvedeného nařízení vlády jsou vymezeny základní pojmy související s odbytovými družstvy:

- **Zemědělskou komoditou** je nezpracovaný produkt zemědělské prvovýroby, uvedený v příloze k tomuto nařízení, určený pro jeho **společný odbyt skupinou výrobců**.
- **Skupinou výrobců** je obchodní společnost nebo družstvo, jejichž předmětem činnosti je zajištění společného odbytu příslušné zemědělské komodity.

Aby mohla být skupina výrobců zařazena do Programu poskytnutí dotace, musí mít roční obchodní produkci v hodnotě nejméně 3 milionů korun a nebo nejméně 5 členů. Podle §5(1) písm. f všichni členové prodávají na trh celou svou tržní produkci zemědělské komodity prostřednictvím skupiny výrobců, pro kterou má být skupině výrobců vyplacena dotace. Je zřejmé, že skupina výrobců (odbytové družstvo) po splnění podmínek daných nařízením vlády č. 655 dostane dotace, čímž se podporuje rozvoj venkova. V této souvislosti je nutno připomenout, že v ČR byl podle nařízení Rady ES č. 952/1997 vytvořen a zaveden v roce 1999 podpůrný program č. 10 „Podpora vzniku a činnosti odbytových organizací“ výrobců, jako jeden z významné skupiny podpor uplatňovaných podle zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování podpor MZe pro příslušný rok. Počet odbytových organizací k 1. 1. 2003 byl 42. Nejvíce je odbytových družstev pro komoditu mléko - 9 a maso - 10. Jestliže v roce 1999 byla přiznána 11 žadatelům podpora ve výši 5,202 mil. Kč, v roce 2002 bylo 23 žadatelům přiznáno na investiční dotace 13,523 mil. Kč a 27,809 milionů Kč na neinvestiční dotace.

Je zřejmé, že pokud zemědělci chtějí mít zabezpečen efektivní odbyt (**zejména ve vztahu k obchodním řetězcům**), je **nutné**, aby byli sdružení ve specializovaných organizacích výrobců, vzhledem k finančním, odborným, pracovní a vyjednávacím možnostem. Tím, že se vytvářejí podmínky pro existenci skupin zemědělských prvovýrobců, stávají se zemědělci konkurenceschopnými v podmínkách jednotného trhu.

Odbytová družstva:

- se snadno přizpůsobují tržním požadavkům velkoobchodních výkupů, zejména obchodních řetězců a zpracovatelů,
- zvyšují přidanou hodnotu společné produkce a její lepší zhodnocení přípravou dodávek, tříděním, skladováním, jednotnou kvalitou a centralizací prodeje,
- zabezpečují plynulost dodávek pro odběratele během celého roku a
- podporují technologickou inovaci a marketingové struktury.

Zejména vytváření společných marketingových struktur lze docílit snížením transakčních nákladů (nákladů na hledání, vyjednávání, kontrahování a monitorování obchodních transakcí, což v případě obchodních řetězců je nezbytné). Tím lze i účinněji čelit rizikům a nejistotám spojeným s budoucím vývojem na trhu. Metodika Ministerstva zemědělství k provádění nařízení vlády č.655/2004 Sb. podává podrobný návod na zakládání takových odbytových družstev.

ÚOHS provedl analýzu informací o činnosti odbytových družstev nebo národních odbytových družstev dostupných na Internetu, zejména jejich stanov, případně publikovaných obchodních pravidel mezi družstvem a členy. Lze konstatovat, že stanovy (zpracované dle obchodního

zákoníku) plně reflektují podmínky na zakládání družstev (včetně záležitostí související s ukončením členství). Představenstvo družstva jmenuje a odvolává ředitele družstva, se kterým uzavírá manažerskou smlouvu, družstvo obvykle má hlavního ekonoma a spolupracuje s právníky. **Pro tyto osoby nebo potenciální zakladatele skupin výrobců jsou určeny závěry tohoto materiálu, ve kterém jsou na základě EK, USA nebo ÚOHS obecně detekovány potenciální kolize činnosti odbytového družstva se zákonem nebo komunitárními pravidly.**

Zákon o ochraně hospodářské soutěže obsahuje dvě ustanovení vztahující se k zemědělskému sektoru a to:

- §1 (8), který zní: „**tento zákon se dále nevztahuje na jednání soutěžitelů v oblasti výroby zemědělských produktů a obchodu s nimi, pokud jednají v souladu s právem Evropských společenství a**
- §6 (1), písm. c, ze kterého vyplývá, že :“**dohody podle §3 (1) se nevztahují na dohody odbytových organizací a sdružení zemědělských výrobců o prodeji nezpracovaných zemědělských komodit**
- Jak §1(8), tak i §6(1)písm. c **souvisejí s blokovou výjimkou pro zemědělský sektor, danou Nařízením 26/62 a odrážejí jeho principy.** To znamená, že jednání soutěžitelů v zemědělském sektoru není výlučně vyňato z pravidel ochrany hospodářské soutěže a pro použití výjimky musejí být splněny kumulativně tři podmínky uvedené výše v materiálu. **Zejména důležitá je třetí podmínka - aby nebylo bráněno hospodářské soutěži a nebyly ohroženy cíle uvedené v článku 33 Smlouvy o ES.**

Shrnutí

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, veden snahou využívat informovanost soutěžitelů jako efektivní preventivní nástroj pro udržení férové hospodářské soutěže na trhu a po provedení analýzy možných forem narušení hospodářské soutěže v zemědělském sektoru tak, jak byly detekovány EK, Soudním dvorem, Department of Agriculture of USA a vlastními praktickými zkušenostmi, upozorňuje manažery odbytových družstev, hlavní ekonomy nebo právníky těchto subjektů, jakož i další zainteresované osoby řídicích orgánů takových sdružení, jejich členů nebo nečlenů, zvažujících založení odbytového družstva, na **možné způsoby chování v jejich činnosti, které by mohly narušit pravidla ochrany hospodářské soutěže a být postiženy zákonem na ochranu hospodářské soutěže. Jde zejména o následující situace:**

- Zakázané **dohody** mezi odbytovými družstvy o **fixaci cen zemědělských komodit nebo o bránění dovozu těchto komodit do ČR.**
- Zakázané **dohody uzavřené mezi národním odbytovým družstvem prvovýrobců dané komodity a národním sdružením/asociací zpracovatelů této komodity** (vedou k uzavření trhu).
- **Na národní sdružení odbytových družstev s vysokým tržním podílem (nad 40%) a vysokou tržní silou se vztahují ustanovení o zneužití dominantního postavení ZOHS (na protisoutěžní praktiky národního odbytového družstva s dominantním postavením není možné aplikovat blokovou výjimku danou nařízením 26/62).**
- Národní odbytové družstvo v dominantním postavení se **musí vyvarovat takových forem chování, jako je např. tajné poskytování věrnostních rabatů některým odběratelům nebo použití nátlaku** na nečleny odbytového družstva, aby neprodávali za ceny nižší, než jsou ceny národního odbytového družstva. **Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**
- Národní odbytové družstvo s vysokým tržním podílem, který může být indikátorem existence jeho dominantního postavení, **se při doporučování nebo určování maximálních prodejních cen zemědělské komodity svým členům, odbytovým družstvům, vystavuje riziku porušení hospodářské soutěže** tím, že zveřejněná doporučená nebo maximální cena pro další prodej **může vést k vytvoření více či méně jednotné cenové hladiny** i u dalších prodejců, nečlenů národního odbytového družstva, kteří je budou považovat za **záchytný bod** ve své obchodní činnosti. **Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**
- Národní odbytové družstvo v dominantním postavení **nesmí, například pod hrozbou sankce ukončení smluvního vztahu, nutit odběratele, aby odebírali zemědělskou komoditu pouze od něj.** **Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**
- Odbytové družstvo **by nemělo bezdůvodně odmítnout vstup nových členů do družstva, splňují-li tito zájemci kvalifikační podmínky.** **Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**
- Odbytové družstvo **nesmí vyžadovat výstupní poplatek od svých členů, kteří chtějí odbytové družstvo opustit.** Tím by se **ztěžoval záměr takových členů pro samostatný vstup na příslušný komoditní trh.** Docházelo by k **rigiditě trhu**, na kterém by působil omezený počet soutěžitelů. Rovněž by se tak **bránilo** takovým prvovýrobcům

v případných možnostech **zvyšovat jejich příjmy** v souladu s cíli jednotné zemědělské politiky. **Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**

- Národní odbytové družstvo v odbytovém postavení **nesmí aplikovat úmyslně selekci svých odběratelů. Takové chování zakládá možnost zásahu ÚOHS.**

Výše uvedené závěry se rovněž vztahují na jednání **odbytových družstev zpracovatelů zemědělských komodit**. Představenstvo odbytového družstva, typicky zakládaného podle obchodního zákoníku, má možnost zvolit **manažera (ředitele, jednatele), jehož hlavním úkolem je sjednávání maximální ceny produktů družstva, se kterou družstvo vystupuje navenek**, například vůči obchodním řetězcům. Takový postup není v žádném případě v rozporu se zákonem.

I další odbytová družstva, která takto vystupují navenek s jednotnou cenou ve vztahu k odběratelům, bez ohledu na výrobky, či služby, které nabízí, např. pekaři, cukráři apod., **se nedostávají do konfliktu se ZOHS.**